

2024-12-09

u.remissvar@regeringen.se

Sveriges Vägledarförenings (SVF) yttrande över betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid SOU 2024:42 (Dnr U2024/01680)

Sveriges vägledarförening är en intresseförening som verkar för att stärka och utveckla studie- och yrkes-/karriärvägledning. Vägledningsarbetet ska präglas av professionalism och god etik.

Sveriges Vägledarförening, nedan benämnd som SVF, väljer att yttra sig över remissen på följande punkter:

Övergripande synpunkter

Betänkandet "Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid" är angeläget för Sveriges Vägledarförening att granska eftersom det direkt berör områden som påverkar bildnings-, utbildnings- och till viss del studie- och yrkesvägledningsstrukturer i Sverige. Folkbildningen spelar en central roll för att stärka individers utbildningsmöjligheter, utveckla deras kompetenser och öka deras samhällsdelaktighet – mål som är nära liggande studie- och yrkesvägledningens syfte – att individen genom relationen mellan hennes självkänedom och omvärldskunskap ska kunna komma fram till, och genomföra, val och beslut gällande sin framtid.

Nuvarande syften med statens stöd till folkbildningen är som följer:

1. Ge stöd som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.
2. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.
3. Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.
4. Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Dessa syften har legat till grund för statens stöd till folkbildningen och har styrt dess inriktning. Folkbildningen har historiskt bidragit till att främja utbildning, demokratisk delaktighet och individuell utveckling, vilket gör den till en viktig samhällsspelare för att nå samhällets utbildnings- och arbetsmarknadsmål. Utifrån ett

studie- och yrkesvägledningsspektiv ser SVF att dessa mål kan ge individen ökad möjlighet att utveckla sin självkänedom och omvärldskunskap, samt att förstå

Sveriges Vägledarförening

Sveriges Vägledarförening (SVF) verkar för att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen och för att arbetet skall präglas av professionalism och god etik. Föreningen organiserar alla med intresse av studie- och yrkesvägledning.

Som medlem ansluter du dig till föreningens målsättning.

www.vagledarforeningen.se

www.facebook.com/vagledarforeningen

relationen mellan dessa ting, i förhållande till att komma fram till, samt genomföra, väl underbyggda framtidsval. Tidigare folkbildningspolitik har på många sätt gått hand i hand med studie- och yrkesvägledningens principer i Sverige.

12.3.1 Förslag på ny målstruktur för folkbildningspolitiken

De föreslagna förändringarna i avsnitt 12.3.1 och 12.3.2, där ett övergripande mål och fyra delmål föreslås för folkbildningen, kan påverka förutsättningar för individers studie- och karriärval. SVF ser både möjliga fördelar och nackdelar i betänkandet.

Följande punkter ser SVF som möjliga fördelar med förslaget:

- Det övergripande målet att höja utbildningsnivån, stärka bildningsnivån och öka delaktigheten i samhället är positivt och relevant ur samhällsmedborgarens perspektiv. Det kan öppna möjligheter för studie- och yrkesvägledare att bidra till att fler människor hittar rätt utbildning eller karriärväg, särskilt bland grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Det nya övergripande målet betonar vikten av att höja både bildnings- och utbildningsnivån samt att öka delaktigheten i samhället, vilket ger möjlighet att stödja individers utbildnings- och karriärval. Den föreslagna folkbildningspolitiken kan därför främja ett starkare system för det livslånga lärandet.
- Utredningen påpekar att varje enskild verksamhet inte måste omfattas av alla delmål, vilket kan ge utrymme för olika aktörer att fokusera på sina specifika områden.

Följande punkter ser SVF som möjliga nackdelar med förslaget:

- Vi ser att den nya målstrukturen kan leda till en mer centraliserad styrning av folkbildningen, vilket kan minska dess frihet och lokala förankring. Detta kan innebära konsekvenser för individens omvärldskunskap.
- Begreppet demokrati nämns inte uttryckligt i de nya målen, vilket kan minska fokus på folkbildningens roll i att stärka demokratin. Vi ser allvarligt på att den samhällsbärande funktion som folkbildningen bör vara inte har ett tydligt och klart uppdrag i linje med demokratins principer.
- Det kan finnas en risk att fokus på att nå fler deltagare kan leda till en "volymjakt", där kvantitet prioriteras över kvalitet i verksamheterna som bedriver folkbildning.

SVF ser till viss del positivt på betänkandets ambitioner men vill framhålla vår starka oro att ingen distinktare koppling till demokratiska principer görs i förslaget.

Sveriges Vägledarförening

Sveriges Vägledarförening (SVF) verkar för att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen och för att arbetet skall präglas av professionalitet och god etik. Föreningen organiserar alla med intresse av studie- och yrkesvägledning.

Som medlem ansluter du dig till föreningens målsättning.

www.vagledarforeningen.se

www.facebook.com/vagledarforeningen

12.3.2 Förslag på nytt övergripande mål för folkbildningspolitiken

Utredaren föreslår att

- Målet för folkbildningspolitiken ska vara höjd bildningsnivå, höjd utbildningsnivå och ökad delaktighet i samhället.

SVF saknar demokratibegreppet i målformuleringen. I en tid med ökad polarisering och växande odemokratiska krafter både i omvärlden och i Sverige anser SVF att det är viktigt att trycka på folkbildningens viktiga roll i demokratiarbetet i både det övergripande målet och i delmålen. Demokratibegreppet bör lyftas tydligare i det övergripande målet för att säkerställa att folkbildningen fortsatt bidrar till befolkningens demokratiska kompetens.

Föreningen föreslår därför att

- det övergripande målet omformuleras så att också ordet demokrati ingår.

12.3.3 Förslag på nya delmål för folkbildningspolitiken

Utredaren föreslår följande fyra delmål för folkbildningspolitiken:

- Att fler människor breddar och fördjupar sina kunskaper och når nya insikter.
- Att fler människor intresserar sig för kulturell utbildning och bildning samt att delaktigheten i kulturlivet ökar och breddas.
- Att fler människor får nya och återkommande möjligheter att gå vidare i arbetsliv och studier.
- Att folkbildningens verksamhet bidrar till ökad sammanhållning och gemenskap genom att nya målgrupper nås och att personer med olika bakgrund och förutsättningar möts i folkbildande sammanhang.

SVF saknar demokratibegreppet i delmålen för folkbildningspolitiken. Utredaren lyfter inte heller tydligt fram demokratibegreppet i texten. I en tid med ökad polarisering och växande odemokratiska krafter både i omvärlden och i Sverige anser SVF att det är viktigt att trycka på folkbildningens viktiga roll i demokratiarbetet inte bara i det övergripande målet för folkbildningspolitiken utan också i delmålen.

Föreningen föreslår därför att

- delmål 4 omformuleras så att också begreppet demokrati ingår i formuleringen.

Sveriges Vägledarförening

Sveriges Vägledarförening (SVF) verkar för att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen och för att arbetet skall präglas av professionalitet och god etik. Föreningen organiserar alla med intresse av studie- och yrkesvägledning.

Som medlem ansluter du dig till föreningens målsättning.

www.vagledarforeningen.se

www.facebook.com/vagledarforeningen

SVF saknar också det “livslånga lärande” i formuleringarna av delmålen. Det är viktigt att det är tydligt att utbildning inom folkbildning inte alltid syftar till arbete eller studier utan till ett rikare och värdigare liv för individer och grupper genom hela livet. SVF anser därför att

- delmål 3 omformuleras till att också innehålla begreppet “livslångt lärande” i sin formulering.

13.3 Nya mål för folkbildningen behöver belysas med nya indikatorer

Enligt förslaget så behöver nya mål med folkbildningen belysas med nya indikatorer.

Förslaget syftar till att ta fram indikatorer som både är kvantitativa och kvalitativa. Båda kategorier syftar till att ta fram variabler som representerar olika kategorier, grupper eller kvalitativa egenskaper. Kvantitativa indikatorer kan vara mätbara kvantiteter och kvalitativa indikatorer fokuserar på mer beskrivande egenskaper och förståelse av kvalitativa data.

Förslaget tar upp indikatorer såsom:

- att mäta att fler människor breddar och fördjupar sina kunskaper och når nya insikter
- Indikatorer för att mäta att fler människor intresserar sig för kulturell utbildning och bildning samt att delaktigheten i kulturlivet ökar och breddas
- Indikatorer för att mäta att fler människor får nya och återkommande möjligheter att gå vidare i arbetsliv och studier
- Indikatorer för att mäta ökad sammanhållning och gemenskap mellan människor med olika bakgrund
(sid: 308, 313, 318, 321)

SVF håller med om utredningens beskrivning att användandet av vissa indikatorer påverkar deltagarnas ställning på arbetsmarknaden. Det är dock angeläget att indikatorerna blir tillförlitliga och mäter det de avser att mäta.

SVF anser också att det livslånga lärandet kring bildning, utbildning och delaktighet är viktigt. Tillgänglighet för alla är en del av bildning och delaktighet och SVF vill trycka på ökad möjlighet till tillgänglighet och delaktighet.

SVF anser att det är viktigt med olika möjligheter till bildning för att samhället ska fungera. Sverige behöver flera alternativa möjligheter till lärande. Bildning är något som byggde Sverige - och som kan fortsätta att bygga Sverige för framtiden. I det arbetet är det viktigt att alla ges möjlighet att vara delaktiga.

För Sveriges Vägledarförening

Karin Asplund
Ordförande

William Lindo
Sekreterare

Katarina Petersson
Ledamot

info@vagledarforeningen.se

Sveriges Vägledarförening

Sveriges Vägledarförening (SVF) verkar för att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen och för att arbetet skall präglas av professionalitet och god etik. Föreningen organiserar alla med intresse av studie- och yrkesvägledning.

Som medlem ansluter du dig till föreningens målsättning.

www.vagledarforeningen.se

www.facebook.com/vagledarforeningen